

VIII. KUTISHYURA UMUSORO UFATIRWA

Iyo umuntu ushinzwe gufata umusoro ufatirwa atawushyikirije Ubuyobozi bw'Imisoro abigambiriye, acibwa ihazabu ingana n'ijana ku ijana (100%) by'umusoro utaratanzwe. Hejuru y'ibyo, Ubuyobozi bw'Imisoro bushyikiriza ikirego Ubushinjacyaha.

Iyo icyaha cyamuhanye, umusoreshwa ashobora gufungwa hagati y'amezi atatu (3) n'imyaka ibiri (2).

IX. KUBANGAMIRA UBUYOBOZI BW'IMISORO, GUSHYIGIKIRA NO GUSHISHIKARIZA ABANDI GUKORA AMAKOSA

Umuntu wese ubangamira cyangwa akagerageza kubangamira imirimo n'inshingano by'Ubuyobozi bw'Imisoro mu bubasha bwabwo cyangwa agafasha, agashishikariza cyangwa akagambana n'undi ngo bice itegeko ry'imisoro, ahanishwa ibihano bingana n'ibicibwa umusoreshwa.

X. IBIHANO BY'UMUGEREKA

Uretse ibihano biteganyijwe mu ngingo zibanziriza iyi, umuntu wese wakoze ibyaha biteganyijwe n'iri tegeko ashobora guhanishwa ibihano by'umugereka bikurikira:

- 1° gufungirwa gucuruza mu gihe cy'iminsi mirongo itatu (30);
- 2° kutemererwa gupiganira amasoko ya Leta;
- 3° kwamburwa regisitiri y'ubucuruzi;
- 4° gutangazwa mu binyamakuru, radiyo cyangwa televiziyo.

Uretse igihano giteganywa mu gace ka mbere n'aka 4 bitangwa na Komiseri Mukuru, ibindi bihano bivugwa muri iyi ngingo bitangwa n'urukiko hakurikijwe uburemere bw'icyaha cyakozwe.

XI. IBIHANO BYA EBM

SN	IBIKORWA BIHANWA	IBIHANO
1.	Umuntu wese ugomba gukoresha imashini y'ikoranabuhanga mu gutanga inyemezabuguzi ugurishije ibintu cyangwa serivisi atabitangiye inyemezabuguzi y'ikoranabuhanga	Acibwa ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi y'amafaranga y'u Rwanda yikubye inshuro icumi (10) z'agaciro k'umusoro ku nyongera-gaciro wanyerejwe.
2.	Iyo umuntu yongeye gufatwa agurisha ibintu cyangwa serivisi atabitangiye inyemezabuguzi y'ikoranabuhanga	Acibwa ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi ingana n'inshuro makumyabiri (20) z'agaciro k'umusoro ku nyongera-gaciro wanyerejwe

3.	Umuntu wese ugomba gukoresha imashini y'ikoranabuhanga mu gutanga inyemezabuguzi utubahirije izindi nshingano zirebana n'ukoresha imashini y'ikoranabuhanga mu gutanga inyemezabuguzi	Acibwa ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi ingana n'amafaranga y'u Rwanda ibihumbi magana abiri (200.000 FRW)
4.	Iyo umuntu wese ugomba gukoresha imashini y'ikoranabuhanga mu gutanga inyemezabuguzi yongeye gufatwa atubahirije izindi nshingano zirebana n'ukoresha imashini y'ikoranabuhanga mu gutanga inyemezabuguzi	Acibwa ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi ingana n'amafaranga y'u Rwanda ibihumbi magana ane (400.000 FRW)
5.	Umuntu wese ugabanya agaciro k'ibyacuujwe bisoreshwa akoresheje inyemezabuguzi y'ikoranabuhanga	Acibwa ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi y'amafaranga y'u Rwanda yikubye inshuro icumi (10) z'agaciro k'umusoro ku nyongera-gaciro wanyerejwe
6.	Iyo umuntu yongeye gufatwa agabanya agaciro k'ibyacuujwe bisoreshwa akoresheje inyemezabuguzi y'ikoranabuhanga	Acibwa ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi y'amafaranga y'u Rwanda yikubye inshuro icumi (10) z'agaciro k'umusoro ku nyongera-gaciro wanyerejwe
7.	Mu bihano by'inyongera harimo ibi bikurikira: <i>Gufungirwa gucuruza mu gihe cy'iminsi mirongo itatu (30), kutemererwa gupiganira amasoko ya Leta, kwamburwa regisitiri y'ubucuruzi, gutangazwa mu binyamakuru, radiyo cyangwa televiziyo.</i>	

RWANDA REVENUE AUTHORITY

**IBYEREKEYE INYUNGU
Z'UBUKERERWE
N'AMAHAZABU**

RWANDA REVENUE AUTHORITY
TAXES FOR GROWTH AND DEVELOPMENT

**Kimihurura, KG 4 Ave 8
P.O.Box 3987 Kigali, Rwanda**

☎ 3004

🌐 www.rra.gov.rw

🐦 @rrainfo

Mutarama, 2017

IBYEREKEYE INYUNGU Z'UBUKERERWE N'AMAHAZABU

I. IBYEREKEYE INYUNGU Z'UBUKERERWE

Inyungu z'ubukererwe

Igihe umusoresha atishyuye umusoro mu gihe giteganywa n'amategeko, asabwa kwishyura inyungu z'ubukererwe ku mafaranga y'umusoro.

Igipimo cy'inyungu ni 1.5%. Inyungu z'ubukererwe zibarirwa ku kwezi, nta gukomatanya, bahereye ku muni ukurikira uwo umusoro wagombaga kwishyurirwaho kugeza ku muni w'ubwishyura na wo ubariwemo. Buri kwezi gutangiye gufatwa nk'ukwezi kuzuye.

Inyungu z'ubukererwe zigomba kwishyurwa igihe cyose kabone n'iyi umusoresha yajuririyeho isoresha mu buyobozi cyangwa mu rukiko.

Ubwiyongere bw'inyungu z'ubukererwe ntiburenga ijana ku ijana (100%) by'umusoro.

Iyo umusoresha yishyuye, ubwo bwishyura bukoreshwa mu kwishyura umusoro habanje kuvanwamo inyungu, ibihano n'umwendafatizo w'umusoro.

II. IBYEREKEYE AMAHAZABU

Amahazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi adahinduka

Umusoresha cyangwa undi muntu wese acibwa ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi iyo ananiwe:

- 1° Gutangira igihe imenyeshya ry'umusoro;
- 2° Gutangira igihe imenyeshya ry'umusoro ufatirwa;
- 3° Gufatira umusoro ufatirwa;
- 4° Gutanga ibimenyetso asabwa n'ubuyobozi bw'imisoro;
- 5° Korohereza ibikorwa by'igenzura ry'imisoro;
- 6° Kumenyeshya ku gihe ububasha cyangwa umwanya yahawe bivugwa mu gika cya 2 cy'ingingo ya 7 y'iri tegeko;
- 7° Kwiyandikisha nk'uko biteganwa
- 8° Kubahiriza inyandiko n'ibitabo by'ibaruramari, inyemezamusoro
- 9° Gutanga ku gihe avansi y'umusoro ku nyungu;
- 10° Kubahiriza ibisabwa ibyo ari byo byose n'amategeko y'imisoro agenga imisoro.

III. AMAHAZABU YO MU RWEGO RW'UBUTEGETSI

1° Amafaranga y'u Rwanda ibihumbi ijana (100.000) ku muntu udakora imirimo y'ubucuruzi n'umusoresha ufite ibyacurowe mu mwaka biri muni cyangwa bingana

n'amafaranga y'u Rwanda miliyoni makumyabiri (20.000.000);
2° Amafaranga y'u Rwanda ibihumbi magana atatu (300.000 Frw) iyo umusoresha ari ikigo cya Leta cyangwa ikigo kidaharanira inyungu cyangwa iyo ibyo umusoresha acuruza birengeje agaciro k'amafaranga y'u Rwanda angana na miliyoni makumyabiri (20.000.000) mu mwaka;

3° Amafaranga y'u Rwanda ibihumbi magana atanu (500.000) iyo umusoresha yamenyeshyewe n'ubuyobozi bw'imisoro ko ari mu rwego rw'abashyamba banini.

Icyitonderwa

√ Iyo umusoresha bireba adatanze imenyeshamusoro n'ibaruramari byemejwe kandi abisabwa n'amategeko, ahanishwa ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi ingana n'amafaranga y'u Rwanda ibihumbi magana tanu (500.000) buri kwezi kugeza igihe azabatangira.

√ Iyo ikosa rikozwe kabiri mu gihe cy'inyaka itanu (5), ihazabu isanzwe yikuba kabiri. Naho iyo ikosa nk'irya mbere ryongeye gukorwa muri iyo myaka itanu (5), ihazabu isanzwe yikuba kane (4)".

IV. IHAZABU RYO GUKERERWA KWISHYURA

Iyo umusoro wagaragajwe mu imenyekanisha ry'umusoro cyangwa umusoro uri mu nyandiko igena umusoro rikosowe n'ubuyobozi bw'umusoro utishyurwe mu gihe giteganyijwe, umusoresha acibwa ihazabu ingana na 10% agombwa kwishyura.

Ihazabu icibwa abakerewe kwishyura ntireba inyungu cyangwa amahazabu y'ubutegetsi.

V. IHAZABU IJANYE NO GUTUBYA UMUSORO, KUTISHYURA NO KUTAMENYEKANISHA

Iyo igenzura cyangwa iperereza rigaragaje ko umusoro ugaragara ku imenyeshamusoro ari muto ku musoro wagombye kwishyurwa, umusoresha agomba kwishyura umusoro utarishyurwe akanabwira amahazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi akurikira:

1° Atanu ku ijana (5%) by'umusoro yatubijwe iyo amafaranga yagabanyijwe ku musoro ageze cyangwa arenze atanu ku ijana (5%) ariko ntagere ku icumi ku ijana (10%) by'umusoro yagombaga kwishyura;

2° Icumi ku ijana (10%) by'umusoro yatubijwe iyo amafaranga yagabanyijwe ku musoro ageze cyangwa arenze icumi ku ijana (10%) ariko ntagere kuri makumyabiri ku ijana (20%) by'umusoro yagombaga kwishyura;

3° Makumyabiri ku ijana (20%) by'umusoro yatubijwe iyo amafaranga yagabanyijwe ku musoro angana na makumyabiri

ku ijana (20%) cyangwa arenzeho ariko ntagere kuri mirongo itanu ku ijana (50%) by'umusoro yagombaga kwishyura;

4° Mirongo itanu ku ijana (50%) by'umusoro yatubijwe iyo amafaranga yagabanyijwe ku musoro ageze cyangwa arenze mirongo itanu ku ijana (50%) by'umusoro yagombaga kwishyura.

5° Umusoresha umenyekanishije imisoro ku gihe giteganywa n'amategeko ariko atishyuye iyo misoro muri icyo gihe gisabwa, yishyura imisoro fatizo n'ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi ingana na 50% y'imisoro yagombaga kwishyurwa.

6° Umusoresha utamenyekanishije imisoro ku gihe giteganywa n'amategeko, yishyura imisoro atamenyekanishije ngo anishyure agacibwa n'ihazabu yo mu rwego rw'ubutegetsi ingana na 60% y'imisoro yagombaga kumenyekanishwa no kwishyurwa.

VI. KUTUBAHIRIZA IBIREBANA N'UMUSORO KU NYONGERAGACIRO

Amahazabu akurikira acibwa abatarubahirije ibirebana n'umusoro ku nyongeragaciro:

1° Igihe uwakoze ubucuruzi atiyandikishije ku musoro ku nyongeragaciro, kandi yarabisabwaga, acibwa ihazabu ingana na mirongo itanu ku ijana (50%) by'umusoro ku nyongeragaciro yagombaga kwishyura mu gihe cyose yakozwe ubwo bucuruzi.

2° Igihe umusoresha yakozwe inyemezamusoro ikosheje agambiriyeho kugabanya umusoro ku nyongeragaciro wishyurwa cyangwa agamije kongera umusoro ku nyongeragaciro uvanwamo cyangwa ataratanze inyemezamusoro, acibwa ijana ku ijana (100%) by'umusoro ku nyongeragaciro w'iyi nyemezamusoro cyangwa kuri icyo gikorwa gisoreshwa.

3° Kuba yaratanze inyemezamusoro kandi atariyandikishije ku musoro ku nyongeragaciro, acibwa ihazabu ingana n'ijana ku ijana (100%) by'umusoro ku nyongeragaciro waciwe kandi akishyura uwo musoro ugaragara kuri iyo nyemezamusoro.

VII. KUNYEREZA UMUSORO

Umusoresha wanyereje umusoro ahanishwa ihazabu ingana n'ijana ku ijana (100%) by'umusoro wanyereje. Uretse icyo gihano, Ubuyobozi bw'Imisoro bunashyikiriza ikirego Ubushinjacyaha, iyo umusoresha yakozwe iryo nyereza abigambiriyeho, nko gukoresha ibaruramari rikosheje, impapuro z'impimbano cyangwa ikindi gikorwa gisanzwe gihanwa n'amategeko. Iyo ahamijwe icyaha, umusoresha ashobora gufungwa hagati y'amezi atandatu (6) n'inyaka ibiri (2).